

VZNIK ČSR – 28.10.1918

Milí bratia, Slováci!

Prinášame Vám pozdravy z našich Čiech. Prišli sme Vám zvestovať radosť nad slovenskou slobodou a túto spoločne s Vami obrániť.

Bratia! Pomôžte a podporujte našu spoločnú vec! V jednote je sila a kde je sila, tam je víťazstvo!

Dosavadne zákony a nariadenia ostávajú v platnosti a prosíme, aby ste nás, bratia Slováci, pri vykonávaní týchto nariadení podporovali!

Nech žije slobodný česko-slovenský štát!

Na Čadci dňa 11. novembra 1918

Npor. Eman Hrdina, v.r.

Za čiadčiansky slovenský miestny výbor:

Ferd. Hirsek, v.r. predseda

Prvý československí vojaci u nás

Všetko nasvedčovalo, že sa blíži koniec vojny. V našej obci však nebolo badať nijakého ruchu. Ani 28. október 1918, ani definitívne ukončenie vojny 11. novembra 1918 nenašlo u nás ozvenu. Dedina ešte spala... Po ceste patrolovali ešte maďarskí žandári. Nič nehovorilo o novom slobodnom živote!

Svitlo pekné ráno 12. novembra 1918. Hradská od Mostov naraz ožila. Ľudia sa sbiehali a obdivovali vzácných, ešte neznámych hostí. Prichádzali prví československí vojaci – legionári. A tí začali ľuďom rozprávať, že od 28. októbra máme slobodný československý štát – domov všetkých Slovákov a Čechov. Slobodnú demokratickú republiku! Ľuďom sa od neznámych slov zatočila hlava.

Vojaci odišli do Čadce. Na druhý deň už boli u nás plakáty s oslovením: Milí bratia, Slováci!

Na Čiernom a v Skalitom boli ešte maďarskí žandári. V celej našej doline sa ešte niekoľkokrát vymenily vojská: československé a maďarské. Až na jar 1919 boli Kysuce definitívne obsadené československým vojskom...

Nadšenie za nový štát rozprúdili v obci svrčinovskí legionári, ktorí sa vracali z talianskeho a francúzskeho frontu. Bolo ich niekoľko z našej obce a tí prvý raz spomínali mená ako: Štefánik, Masaryk, Beneš... Najmä na Štefánika si spomínali tí, ktorí boli zajatí v Rusku. Najlepšie sa naňho pamätá Pavol Jurišta od Cyprichov, ktorý sa so Štefánikom aj rozprával, keď tento organizoval našej légie v Rusku.

Na Svrčinovci nebol založený Slovenský miestny výbor. Inštrukcie pre obec posielal výbor z Čadca, ktorý viedli: Hirsch, Beniač a Menkyna. V Čadci bol vyvesený Ohlas k Slovákom už 4. novembra 1918.

Vojnová bilancia v obci

Hrozná vojna sa skončila. Skončila jedna z najsmutnejších kapitol v dejinách ľudstva. I našej obci ostala po nej smutná bilancia: mŕtvi, ranení, chorí a invalidi... Slabé deti, zničené hospodárstvo, vysilené ženy...

I radostná bilancia bola, hoci zpočiatku dosť nedocenená: vznik ČSR, ktorá priniesla i našej obci netušený rozkvet, budovanie a pokrok.

Vpád Maďarov

Pokojný vývoj vlasti prerušil vpád Maďarov /27.4. – 14.8.1919/. Nášho kraja sa priamo netýkal, ale predsa. Učitelia z Čadce /Polák, Klobucký/ chodili po dedinách a verbovali dobrovoľníkov proti Maďarov. I od nás sa mnohí prihlásili. V Čadci bolo veľké ľudové shromaždenie. Dobrovoľníci odišli na výcvik do Čiech a potom boli zaradení do boja.

Štefánikova smrť

Smutný 4. máj 1919 našiel ohlas i v našej obci. Vrele si naňho spomínali najmä legionári... „Bude nám Slovákom zle, keď už nemáme jeho!“, hovorievali.

Poliaci hrozia

Poľské nároky na Tešínsko sa pomaly rozširovaly i na celé Kysuce. 18. dec. 1918 bola v Čadci poľská delegácia, ktorá vyslovila nárok na celý čadčiansky a polovicu novomestského okresu. Keď sa to občania dozvedeli, nastalo veľké zdesenie. Ľudia manifestovali, ohradzovali sa a reptali proti Poliakom. Tvorila sa národná garda, ktorá mala brániť kraj. Silné vojenské posádky mali v našej obci pohotovosť. V Zadkách boli i prestrelky s poľskými teroristami, ktorí častejšie skúšali zaútočiť na obec. Vec sa diplomatickou cestou vyriešila v náš prospech /doplatila však na to Orava/. V tých časoch náš ľud najlepšie ukázal svoje hlboké národné cítenie a svoju prítnosť k vlasti.

Až v nasledujúcich rokoch sa pomery ustálili a obec sa plne zapojila do slobodného života v ČSR.

Rabovačka

Aby náš zápis z vojnových rokov bol aspoň čiastočne úplný, spomenieme ešte rabovačku. U nás rabovačka po voje nemala taký búrlivý priebeh ako v iných obciach. Rabovačku vyvolali vojaci, navrátiť sa z frontu. Z pohľadu na biedu svojich rodín vzbudila sa v nich zúfalá odhodlanosť obrať tých, u ktorých tušili hojnosť. Rozvášnení ľudia sa vrhli na obchod žida Müllera, zdemolovali mu zariadenie a rozobrali zo skladu potraviny i nápoje. Majiteľ obchodu ušiel. Vrátil sa len hodne neskôr. Pri rabovačke sa nič vážnejšieho nestalo.